

Statenmededeling

Onderwerp

Procesplan van aanpak Eikenprocessierups (EPR) - lange termijn

Datum

12 april 2021

Documentnummer

GS: 4867023

PS: 4875545

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Het uitgewerkte Procesplan van aanpak Eikenprocessierups - lange termijn welke is vastgesteld en toegevoegd aan het in april 2020 door GS vastgestelde Plan van Aanpak Beheersen Eikenprocessierups.

Aanleiding

In de PS-motie [M104-2019](#) (statenvoorstel 54/19-Begroting 2020) heeft u GS opgedragen om op korte én lange termijn uiteen te zetten welke maatregelen GS gaan inzetten om de overlast van de eikenprocessierups (EPR) zo veel mogelijk te reduceren. Dit is uitgewerkt in een integrale aanpak voor het komend seizoen 2021 en verder. GS hebben dit [plan van aanpak](#) in april 2020 vastgesteld. PS zijn hierover in april 2020 met een [statenmededeling](#) geïnformeerd. Aanvullend is een [procesplan van aanpak voor de lange termijn](#) uitgewerkt en nu door GS vastgesteld.

Basis van het plan van aanpak (april 2020) is: "Beheersen van de EPR is de regel, bestrijden de uitzondering". De kern van het procesplan van aanpak EPR - lange termijn (2021) borduurt daarop voort door de natuur zo veel mogelijk te stimuleren en haar gang te laten gaan. Voor de beheersing van de EPR is het essentieel dat wordt ingezet op het stimuleren van natuurlijke vijanden. De provincie zal als coördinerende partij overige terreinbeheerders stimuleren om dezelfde aanpak te hanteren

In de Brabantse Omgevingsvisie streven we ernaar om per 2030 onze 'basis op orde' te hebben. Wel wordt echter getracht om de EPR de komende jaren al hanteerbaar te hebben. De 'basis op orde' vraagt voor de EPR een gezonde bodem, goede waterkwaliteit waardoor bomen meer weerstand hebben en een groot netwerk van leefgebieden voor planten, insecten en vogels. De lange

termijnstrategie heeft als doel dat de Brabantse natuur en de ecosystemen weer in balans komen.

Middels deze statenmededeling beschouwen wij motie M104-2019 als afgedaan.

Bevoegdheid

GS geven uitvoering aan uw motie. Wij informeren u in het kader van uw controlerende rol.

Kernboodschap

1. *Basis voor ons Procesplan van aanpak Eikenprocessierups – lange termijn is de conclusie dat chemisch bestrijden tot nu toe nog niet leidt tot een beheersing en vermindering van de plaagdruk Eikenprocessierups.*

Bestrijding van de EPR heeft de laatste decennia geen effect gehad op de vermindering van de soort in Nederland. In tegendeel lijkt het zelfs, de EPR lijkt zich aan te passen aan de bestrijding. Entomologen adviseren om juist in te zetten op natuurherstel, biodiversiteit en natuurlijke vijanden voor een beter resultaat. Wij zien landelijk ook beweging ontstaan in deze natuurlijke benadering van de EPR. De bakermat hiervoor ligt bij de GGD in Brabant, de provincie Noord-Brabant en ons internationaal samenwerkingsverband met LIFE. Daarom stopt de provincie in 2022 met het gebruik van bestrijdingsmiddelen voor de EPR.

2. *Alleen in het geval van overlast van de Eikenprocessierups en op basis van de risicokaart EPR grijpen wij in.*

Omdat de provincie op weg naar natuurherstel zo min mogelijk wil ingrijpen, doen we dit slechts daar waar de volksgezondheid in gevaar komt. Om deze locaties goed te kunnen bepalen wordt hiervoor een tool ontwikkeld waarmee de risicogebieden t.a.v. de gezondheid in kaart worden gebracht.

Deze tool kan vormgegeven worden in een risicokaart met daarop de risicovolle locaties. Deze locaties worden bepaald op basis van diverse data. Denk hierbij aan locaties waar eiken staan op provinciale eigendommen in de nabijheid van plekken waar veel mensen bewegen of verblijven zoals bushaltes, evenementen, woningen, verzorgingshuizen, kinderdagverblijven en/of drukke fietspaden. Wij houden hier de Leidraad Beheersing EPR (Kennisplatform Processierups) als richtlijn. In 2021 maken we een begin met de risicokaart op basis van beschikbare informatie. Na deze eerste versie ontwikkelen wij deze verder. De verwachting is nu dat deze voor EPR-seizoen 2022 gereed is.

Datum

12 april 2021

Documentnummer

GS: 4867023

PS: 4875545

3. *De kern van de lange-termijnaanpak is het overschakelen van bestrijden naar beheersen waarbij de aanpak goed is voor natuur, biodiversiteit en natuurlijke vijanden van de EPR en is daarmee goed voor mens, dier en Brabant.*

Datum

12 april 2021

Documentnummer

GS: 4867023

PS: 4875545

Insteek is om de natuur zo veel mogelijk te stimuleren en haar gang te laten gaan. In deze aanpak is het voor de beheersing van de EPR essentieel dat in eerste instantie wordt ingezet op de natuur een handje te helpen in het stimuleren van natuurlijke vijanden. De natuur haar werk laten doen is goed voor de biodiversiteit, het milieu en voor de gezondheid van mensen en dieren. Natuurlijke vijanden gedijen vanzelf als we onze natuur en ons landschap 'op orde' hebben. De plaagdruk zal dan minder zijn.

De lange termijn aanpak is tot stand gekomen op basis van kennis en advies van en in samenwerking met entomologen, het landelijk Kennisplatform Processierups (waaronder de Wageningen University Research WUR), andere provincies, wegbeheerders en internationale contacten o.a. in het LIFE -project.

De aanpak levert naar verwachting uiteindelijk ook minder kosten voor de provincie op. Zodra we meer inzicht vergaard hebben over de mate waarin, zullen wij u hierover informeren. De ingezette aanpak in Brabant lijkt een goed resultaat te hebben. Monitoring zal dat verder uitwijzen. In [de pers](#) is ook te zien dat diverse andere partijen dit pad gaan volgen.

4. *Wij sluiten daar waar mogelijk aan op de lijn die gekozen wordt door het landelijk Kennisplatform Processierups.*

De Brabantse aanpak van de EPR is gericht op het aanpakken van de oorzaak van de overlast. Maatregelen zijn gericht op de oorzaak en hebben effect zonder ingrijpen van de mens. Wij denken daarbij dus vanuit de natuur als 'hulp in het beheer'. Bovendien baseren wij het beheer bewust op goed onderbouwde en betrouwbare data.

Het verschil in aanpak tussen de provincie en het landelijke Kennisplatform Processierups is vooral in de uitvoering en de beleidsmatige keuzes. Het Kennisplatform ontsluit kennis en expertise voor eenieder. Als provincie hebben wij een soortgelijke rol in de regio. Wij zijn ook nauw betrokken bij de organisatie van de bestrijding en beheersing en maken daarin een expliciete keuze: natuurlijke plaagbeheersing. Dat doet het Kennisplatform niet.

Wij kunnen elkaar versterken en efficiënter werken aan beide kanten door kennisdeling, het uitwisselen, ontwikkelen en samen optrekken bij communicatie (krachten bundelen). Wij maken daarbij gebruik van elkaars expertise, bijvoorbeeld bij de monitoring.

Datum

12 april 2021

Documentnummer

GS: 4867023

PS: 4875545

Consequenties

Het is evident dat in het EPR-seizoen van 2021 nog niet de directe resultaten en verschillen van het beheersen in seizoen 2020 zicht- en merkbaar kunnen zijn. Bestrijding zal in 2021 ook nog nodig blijven, zij het in steeds mindere mate en anticiperend op de gekozen beheers-aanpak. Vanaf 2022 zullen wij zoveel mogelijk gaan inzetten op volledige beheersing van de EPR door de natuur haar werk te laten doen. Dit helpt bij het verminderen van de plaagdruk van de EPR en is daarbij goed voor de biodiversiteit, het milieu en de gezondheid van mensen en dieren.

Binnen de risicogebieden van de risicokaart zullen wij slechts ingrijpen daar waar de volksgezondheid in gevaar komt. Het effect van de aanpak zal naar de huidige inzichten een daling op de jaarlijkse kosten teweeg kunnen brengen.

Financiën

De financiële consequenties verbonden aan dit voorstel zijn €1.425.000 en zijn reeds geraamd op de meerjarige begroting. Het streven is ernaar om de kosten van het dagelijks beheer en onderhoud, door de inzet van natuurherstel, af te bouwen.

Europese en internationale zaken

De provincie participeert samen met het gewest Antwerpen in het LIFE-project. Hiervoor ontvangt de provincie een Europese subsidie. Dit budget is specifiek voor onderzoeken rond de EPR en staat los van dit plan van aanpak. Er worden regelmatig terugkoppelingen georganiseerd. Tevens wordt in omringende landen verkend, hoe verder samengewerkt kan worden.

Communicatie

Voor de start en gedurende het EPR-seizoen vindt op regelmatige basis communicatie richting de verschillende doelgroepen plaats via de reguliere Brabantse communicatiemiddelen. Een en ander vloeit voort uit de Brabantse aanpak van de EPR. De communicatiestrategie is gericht op informeren, verwachtingsmanagement en het bieden van handelingsperspectief.

Vervolg

Samen met organisaties, burgers, onderzoeksinstituten, het bedrijfsleven en de verschillende overheden, wordt gezocht naar een of meerdere vernieuwende aanpakken waarbij innovaties verder worden verkend. Systeemdenken (eco-, water-, bodemsysteem etc.) is het uitgangspunt om de EPR nog beter te kunnen beheersen.

Bijlagen

- Procesplan van Aanpak Eikenprocessierups (EPR) – lange termijn.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

12 april 2021

Documentnummer

GS: 4867023

PS: 4875545

mr. I.R. Adema

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: mevrouw I.A.H.M. Cortenbach, (06) 18 30 34 63,
icortenbach@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer M. de Haan, (06) 55 68 66 27, mdhaan@brabant.nl.